

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РОЗВИТКОМ БАНКУ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ РЕЙТИНГУВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ І ЗОВНІШНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

САМОРОДОВ Б. В.

УДК 336.71

Самородов Б. В. Концепція управління фінансовим розвитком банку через систему рейтингування, прогнозування і зовнішніх запозичень

У статті розроблено та обґрунтовано концепцію управління фінансовим розвитком банку через систему рейтингування, прогнозування і зовнішніх запозичень. Концептуально зазначені підсистеми стають інструментарієм для підтримки континуальної системи заходів щодо фінансового прогнозування і планування діяльності банку, а також системи заходів щодо реалізації цільового проекту виходу на зовнішні ринки з метою запозичення додаткових коштів як одного з можливих ефективних механізмів управління фінансовим розвитком банку.

Ключові слова: банк, фінансовий розвиток, управління фінансовим розвитком банку, рейтингування, прогнозування, зовнішні запозичення.

Рис.: 4. **Формул:** 4. **Бібл.:** 10.

Самородов Борис Вадимович – кандидат технічних наук, доцент, докторант, Університет банківської справи Національного банку України (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)

E-mail: samorodov_bv@mail.ru

УДК 336.71

Самородов Б. В. Концепция управления финансовым развитием банка через систему рейтингования, прогнозирования и внешних заимствований

В статье разработана и обоснована концепция управления финансовым развитием банка через систему рейтингования, прогнозирования и внешних заимствований. Концептуально указанные подсистемы становятся инструментарием для поддержки континуальной системы мероприятий по финансовому прогнозированию и планированию деятельности банка, а также системы мероприятий по реализации целевого проекта выхода на внешние рынки с целью заимствования дополнительных средств как одного из возможных эффективных механизмов управления финансовым развитием банка.

Ключевые слова: банк, финансовое развитие, управление финансовым развитием банка, рейтингование, прогнозирование, внешние заимствования.

Рис.: 4. **Формул:** 4. **Библ.:** 10.

Самородов Борис Вадимович – кандидат технических наук, доцент, докторант, Университет банковского дела Национального банка Украины (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Украина)

E-mail: samorodov_bv@mail.ru

UDC 336.71

Samorodov B. V. Conception of the Management of Bank Financial Development through the System of Rating, Prediction and External Holdings

In the paper the conception of the management of bank financial development through the system of rating, prediction and external holdings is developed and grounded. Conceptually the mentioned subsystems are the tools for the supporting of the continuous system of actions for financial prediction and planning of the bank activity, and of the system of actions for realization of the target project – emergence to the foreign markets for the holdings of additional assets as one of the possible effective mechanisms of the management of bank financial development.

Key words: bank, financial development, management of bank financial development, rating, prediction, external holdings

Рис.: 4. **Formulae:** 4. **Bibl.:** 10.

Samorodov Boris V. – Candidate of Sciences (Engineering), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, University of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Andriyivska, 1, Kyiv, 04070, Ukraine)

E-mail: samorodov_bv@mail.ru

Сучасний розвиток економіки України, а також сучасний стан банківської системи України характеризується суттєвою зміною результатів функціонування банків. За таких умов банкам край необхідно ефективно вирішувати задачі, що спрямовані на забезпечення їх перспективної діяльності. Оперативне та адекватне реагування як на внутрішні, так і на зовнішні чинники, що впливають на фінансову діяльність банку та на розвиток банку в цілому, – є комплексною задачею, яка може бути вирішена завдяки гнучким підходам до управління фінансовим розвитком банків.

Дослідженню питань розробки теорії та практики управління фінансовими ресурсами банку та банком в цілому, питань стратегічного управління банківською діяльністю приділили багато уваги та зробили значний внесок вітчизняні та закордонні науковці: О. А. Кириченко, А. Л. Гапоненко, А. В. Головач, Л. Д. Забродська,

В. А. Забродський, М. О. Кизим, Л. О. Примостка, О. В. Раєвцева, Г. І. Філіна та інші.

Однак, незважаючи на численні роботи, присвячені стратегічному управлінню банку, відсутні комплексні дослідження теоретико-методологічних основ і прикладних практичних аспектів процесу управління фінансовим розвитком банку. Науковці більшу увагу приділяють фінансовому менеджменту як складовій банківського менеджменту – науки про надійні та ефективні системи управління сукупністю фінансових, економічних, організаційних і соціальних сфер банківської діяльності.

Дослідження автора статті спрямовані на розкриття сутності методології управління фінансовим розвитком банку та на розв'язання теоретичних і практичних питань, які науково обґрунтовують процес цього управління. Так, у роботі [4] автор вводить у науковий обіг поняття «управління фінансовим розвитком банку»

як континуальну систему заходів щодо визначення і забезпечення науково обґрунтованих оптимальних фінансових показників діяльності банку, досягнення значень яких впливає на перехід банку від поточного фінансового стану до нового, покращеного, що характеризується цільовими значеннями його фінансових показників і відповідністю цільовій фінансовій моделі банку.

Слід зазначити, що фінансовий розвиток банку, враховуючи той факт, що розвиток це досягнення покращеного стану, є запорукою успішного розвитку банку в цілому. Так, виділяють такі параметри фінансового розвитку [3]:

- ✦ зміна в динаміці ринкової частки банку за окремими напрямками діяльності (пріоритети банку в кредитуванні, інвестиційній діяльності, валютних операціях тощо);
- ✦ динаміка абсолютного значення прибутку банку з урахуванням інфляційних факторів;
- ✦ зміна в динаміці відносних коефіцієнтів прибутковості активів та капіталу.

До цих параметрів необхідно також віднести підвищення рейтингу банку у порівнянні із банками-конкурентами. На наш погляд, фінансовий розвиток банку має описуватися у кількісній формі та бути оцінений числом. У цьому контексті важливим є поняття «ефективність розвитку банку», що:

- ✦ формалізує стан банку на початку його розвитку та в кінці;
- ✦ характеризується числом (вектором, матрицею тощо).

Формалізацію розвитку банку при досягненні відповідного стану – кращого результату – представлено на *рис. 1*.

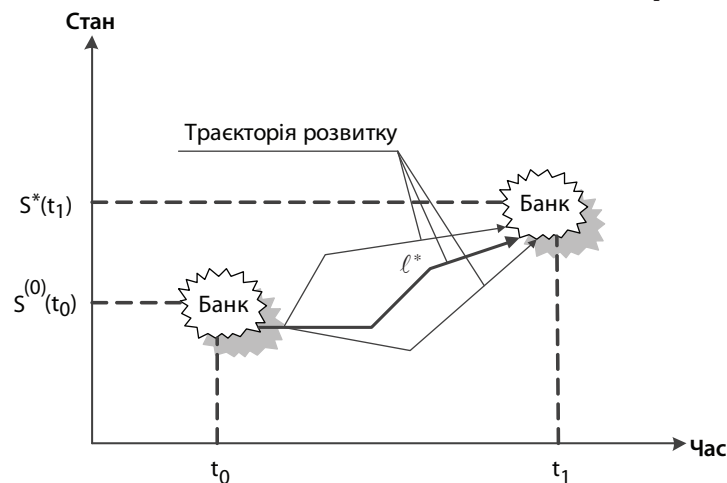

Рис. 1. Формалізація розвитку банку *

* Авторська розробка.

На *рис. 1* у ході свого розвитку Банк, починаючи розвиватися від деякого поточного стану $S^{(0)}(t_0)$, яким характеризується його діяльність у період часу t_0 , досягає відповідного стану – кращого результату – у наступний період часу $S^*(t_1)$. Тоді середня ефективність розвитку банку може бути оцінена як:

$$Efficiency = \frac{S^*(t_1) - S^{(0)}(t_0)}{t_1 - t_0} \quad (1)$$

У свою чергу, поточна ефективність розвитку банку оцінюється як

$$Efficiency|_{t=t_0} = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{S^{(0)}(t_0 - \Delta t) - S^{(0)}(t_0)}{\Delta t} = \frac{d}{dt} [S^{(0)}(t)] \Big|_{t=t_0} \quad (2)$$

За своєю сутністю *рис. 1* достатньо точно відображає розуміння двох основних складових поняття «управління фінансовим розвитком банку». По-перше, який стан банку $S^*(t_1)$ повинен бути на момент часу t_1 у порівнянні із станом $S^{(0)}(t_0)$ у момент часу t_0 . По-друге, яка оптимальна або найбільш раціональна траєкторія в результаті реалізації ефективного управління фінансовим розвитком банку забезпечує йому необхідний стан $S^*(t_1)$.

Зауважимо, що на множині представлених на *рис. 1* траєкторій переходу банку із стану $S^{(0)}(t_0)$ до нового покращеного стану $S^*(t_1)$ можуть існувати найбільш раціональні або навіть оптимальна траєкторія l^* .

Логічний зміст співвідношень (1) і (2) полягає в оцінці інтенсивності досягнення мети по переходу із стану банку $S^{(0)}(t_0)$ до нового покращеного стану $S^*(t_1)$ за період часу $t_1 - t_0$.

Головним інструментом забезпечення фінансового розвитку банку є фінансова стратегія його розвитку, як невід'ємна частина загальної стратегії розвитку банку. Інакше, це підсистема корпоративної стратегії розвитку у вигляді довгострокової програми конкретних дій з формування та використання фінансових ресурсів банку для досягнення стратегічних конкурентних переваг.

З розвитком банківської системи та посиленням конкуренції банки все більшу увагу стали приділяти пошуку та впровадженню сучасних методик і рекомендацій стосовно побудови та реалізації фінансової стратегії свого розвитку. У цьому контексті виникають такі питання:

- ✦ які фінансові дані (фінансові показники) ретроспективного періоду діяльності банку необхідно аналізувати;
- ✦ які саме фінансові показники необхідно прогнозувати на майбутні періоди;
- ✦ як формувати довгострокові цілі фінансової діяльності банку та якими вони повинні бути;
- ✦ як має виглядати цільова фінансова модель банку в розрізі управління його фінансовим розвитком;
- ✦ що саме є цільовим проектом фінансового розвитку банку.

Метою статті є розробка та обґрунтування концепції управління фінансовим розвитком банку через систему рейтингування, прогнозування і зовнішніх запозичень.

Необхідно зазначити, що, по-перше, управління фінансовим розвитком банку є важливою складовою фінансового менеджменту банку та повинно здійснюватись у рамках його стратегічного напрямку. Реалізація континуальної системи заходів щодо визначення науково обґрунтованих оптимальних (раціональних – з урахуванням впливу зовнішніх збурень на діяльність банку) фінансових показників діяльності банку в рамках управління банком у цілому дозволяє впливати на перехід банку від поточного фінансового стану до нового покращеного, який характеризується досягнутими цільовими значеннями фінансових показників банку та відповідністю цільовій фінансовій моделі банку.

На рис. 2 схематично представлено місце управління фінансовим розвитком банку в системі «розвиток банку» – «управління банком» [7].

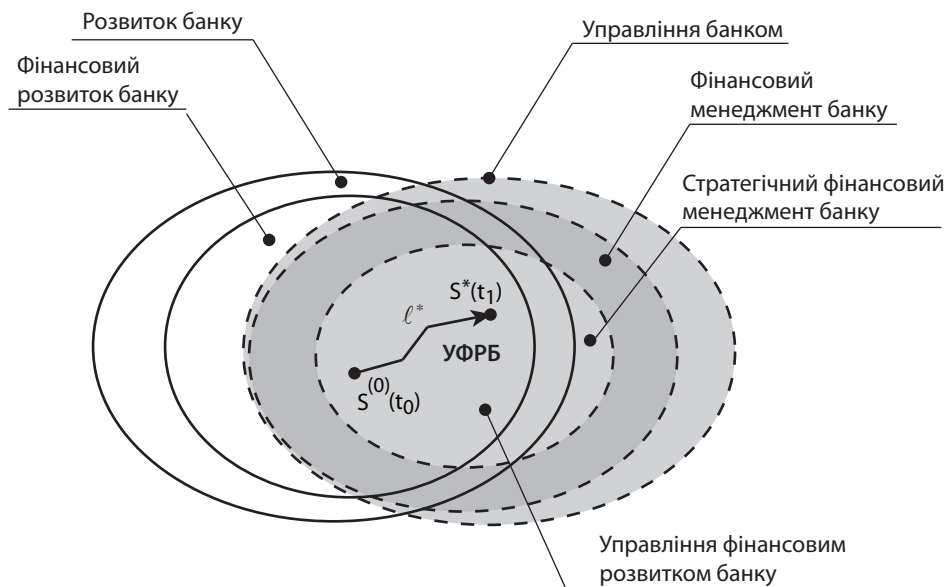

Рис. 2. Місце управління фінансовим розвитком банку в системі «розвиток банку» – «управління банком» *

* Авторська розробка.

На рис. 2 УФРБ – це управління фінансовим розвитком банку, тобто система заходів, що забезпечує перехід від фінансового стану до нового покращеного стану по оптимальній (раціональній) траєкторії (див. рис. 1). Оптимальність цієї траєкторії визначається науково обґрунтованою методологією встановлення цільових орієнтирів для множини фінансових показників діяльності банку, на досягнення яких повинна бути направлена діяльність фінансового менеджменту банку в цілому.

Відповідно до вищезазначеного формалізація розвитку банку (рис. 1) перетворюється у формалізацію його фінансового розвитку (рис. 3).

На рис. 3 ФМ – фінансовий менеджмент банку, який впливає на величину $(S_2^*(t_1) - S^{(0)}(t_0))$, тобто фінансовий менеджмент відповідає за визначення загальних цілей фінансового розвитку банку, який характеризується певними його станами $S_1^*(t_1)$, $S_2^*(t_1)$, $S_3^*(t_1)$ і так далі. Стратегічний фінансовий менеджмент (СФМ) впливає як на саму різницю $(t_1 - t_0)$, як на період, за який

відбувається покращення та перехід банку до стану $S^*(t_1)$, так і на множину можливих траєкторій переходу із стану $S^{(0)}(t_0)$ до стану $S^*(t_1)$. УФРБ – це управління фінансовим розвитком банку, що забезпечує перехід від фінансового стану $S^{(0)}(t_0)$ до нового, покращеного стану $S^*(t_1)$ по оптимальній (раціональній) траєкторії l^* , тому як є загальним перетином двох важливих нерозривно зв'язаних підмножин фінансового розвитку і стратегічного фінансового менеджменту, який є складовою загальної системи фінансового менеджменту банку (див. рис. 2). Саме перетин вказаних множин дає таке управління фінансовим розвитком банку, яке забезпечує конкретний перехід по траєкторії l^* , що є оптимальною, раціональною, науково-обґрунтованою траєкторією із множини можливих, які передбачаються стратегічним

фінансовим менеджментом банку. Тому на рис. 2 траєкторія l^* вказана саме в області управління фінансовим розвитком банку.

Сьогодні можна з упевненістю говорити про те, що в перспективі, у зв'язку із світовою та українською фінансово-економічною кризою, з метою забезпечення ефективного фінансового розвитку банку необхідно впроваджувати заходи управління цим розвитком, які спрямовані на збільшення своїх доходів і прибутків, необхідно збільшувати свої активи та зменшувати свої витрати.

Розпочнемо з визначення цільового проекту фінансового розвитку банку. Цільовий проект фінансового розвитку банку полягає у реалізації банком процесу зовнішніх залучень (запозичень) додаткових коштів на зовнішніх міжнародних фінансових ринках, що можуть бути спрямовані на збільшення активів для забезпечення поточної діяльності банку та забезпечать йому як фінансовий розвиток, так загальний розвиток у цілому.

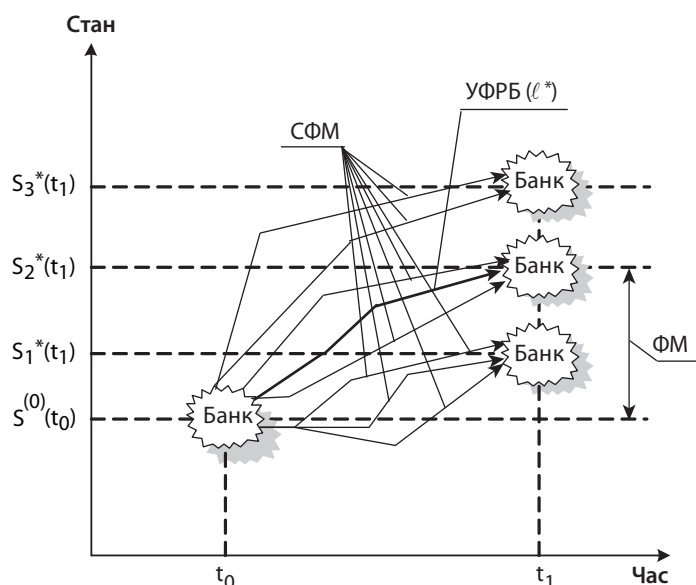

Рис. 3. Формалізація фінансового розвитку банку *

* Авторська розробка.

Ефективність запозичення грошових ресурсів за кордоном не викликає сумнівів [6]. Українські підприємства розпочали виходити на зовнішні ринки, оскільки виявилось, що це набагато дешевше, ніж кредитуватись в українських банках. Банківська система країни поки, на жаль, не здатна задовольнити потребу українських підприємств у фінансових ресурсах. Ті, хто отримує кредити в банках, не дуже задоволені, оскільки процентні ставки по позиках захмарні. Якщо говорити про банк, то як фінансова установа він може бути зацікавлений (як мінімум) та/або може мати гостру потребу (як максимум) у «довгих», недорогих грошових коштах, які він міг би витратити і на свої власні потреби, як підприємство, і для забезпечення активних операцій на фінансовому ринку, як фінансовий посередник.

На цьому ж етапі постановки задачі управління фінансовим розвитком банку, після визначення цільового проекту його фінансового розвитку як виходу на зовнішні ринки з метою залучення коштів, важливо акцентувати увагу на тому, що вихід за зовнішній ринок не є простою задачею, її вирішення також супроводжується значними витратами на етапі підготовки до реалізації цього цільового проекту.

Відомим і певною мірою стримуючим є той факт, що для виходу на міжнародні фінансові ринки банку необхідно пройти міжнародний аудит та отримати чи підтвердити рейтинг від міжнародних рейтингових агентств [2]. Процедури проходження міжнародного аудиту та отримання рейтингу також достатньо повно викладені в роботі [2].

Однак постає питання, що робити власникам і керівникам банківського бізнесу, якщо вони потребують (або мають бажання) вийти на міжнародні фінансові ринки – не глядячи, платити «колосальні гроші» міжнародним рейтинговим агентствам за надання рейтингу та замовлення міжнародного аудиту? А результат може бути і негативним. Банк може не пройти аудит, рейтинг банку за оцінкою того чи іншого рейтингового агент-

ства може бути незадовільний. Ці питання вже давно спонукають банкірів замислитися над аналізом своєї фінансової діяльності.

Акцентуємо увагу, що доцільним на наш погляд, є проведення цього аналізу як у бік оцінки результатів тільки своєї фінансової діяльності, так і у бік порівняння результатів своєї фінансової діяльності із результатами фінансової діяльності інших учасників банківського бізнесу – банків-конкурентів – з метою визначення орієнтирів фінансового розвитку та досягнення покращених результатів, базуючись не тільки на аналізі власної діяльності, але і на діяльності більш успішних банків-конкурентів.

В основі загальної концепції управління фінансовим розвитком банку через систему рейтингування, прогнозування і зовнішніх запозичень лежить визначення науково обґрунтованих оптимальних фінансових показників діяльності банку на базі підсистем рейтингування і прогнозування та забезпечення цільовими значеннями його фінансових показників та

відповідністю цільовій фінансовій моделі банку на базі підсистеми зовнішніх запозичень. Тобто концептуально три підсистеми рейтингування, прогнозування і зовнішніх запозичень стають інструментарієм для підтримки континуальної системи заходів щодо фінансового прогнозування і планування діяльності банку, а також системи заходів щодо реалізації цільового проекту виходу на зовнішні ринки з метою запозичення додаткових коштів, як одного з можливих ефективних механізмів управління фінансовим розвитком банку. Схематично викладене вище можна представити таким чином (рис. 4).

У контексті підсистеми рейтингування, яка базується на комплексній оцінці фінансового стану банку пропонується реалізовувати таку послідовність дій:

1. Проаналізувати та оцінити надійність свого банку. Питання стабільного та ефективного функціонування комерційного банку в розрізі прийняття оптимальних управлінських рішень та відповідно володіння характеристикою «надійний банк» є актуальними питаннями сьогодення. Керівництво банку, клієнти банку і, що не менш важливо для фінансового розвитку банку, інвестори повинні мати прозору «картину» щодо питання – чи надійним є конкретний банк, чи ні – у порівнянні із іншими банками.

2. Проаналізувати та оцінити кредитний рейтинг свого банку. Рейтингування є способом публічно заявити про свій фінансовий стан. Банк, що збирається запозичувати кошти, знає про свою кредитоспроможність більше, ніж потенціальний кредитор. Тому банку необхідно на початку виявити свої слабкі місця та виправити помилки. Наявність кредитного рейтингу підвищує прозорість фінансової установи, навіть якщо він проведений внутрішніми силами банку, і є позитивним моментом як з погляду контрагентів і кредиторів, так і з точки зору клієнтів [5].

3. Проаналізувати та оцінити свій загальний фінансовий стан, що, у свою чергу, включає поряд з іншими фінансовими показниками, які аналізуються, також

рейтинг надійності банку і кредитний рейтинг банку. Інвестор буде інвестувати тільки в тому випадку, коли буде мати достовірну інформацію щодо фінансового стану позичальника. Потрібно мати змогу застосувати превентивні міри щодо покращення свого фінансового стану.

щодо реалізації цільових проектів, стає можливим отримати додаткові кошти через реалізацію одного з ефективних механізмів управління фінансовим розвитком банку – виходу на зовнішні ринки з метою запозичення цих коштів, які в свою чергу можуть бути ефективно ви-

Рис. 4. Концепція управління фінансовим розвитком банку через систему рейтингування, прогнозування і зовнішніх запозичень *

* Авторська розробка.

Зазначені вище етапи аналізу та оцінки діяльності банку повинні бути обов'язково реалізовані в контексті управління фінансовим розвитком банку через його можливий вихід на зарубіжні фінансові ринки [6] з метою запозичення коштів. Результати їх реалізації і дозволяють побудувати відповідну фінансову модель розвитку банку та сформулювати цілі його фінансового розвитку.

Якщо говорити про формування фінансової моделі розвитку банку, то вона має бути побудована з використанням раціональних (оптимальних в ідеальному випадку) фінансових показників, на які повинний орієнтуватися банк, здійснюючи свій фінансовий розвиток.

Важливим тут є також і використання підходу порівняння результатів діяльності конкретного банку із діяльністю банків-конкурентів шляхом визначення рейтингів, а саме: визначення рейтингових чисел, які як раз і характеризують стан банку в чисельному вигляді.

У контексті підсистеми прогнозування необхідно визначати цільові значення фінансових показників діяльності банку, досягнення яких сприятиме переходу банку до нового покращеного стану, який характеризується цільовою фінансовою моделлю банку. Це прогнозування стає можливим здійснити шляхом визначення оптимальних значень фінансових показників діяльності конкретного банку, які впливають на характеристику його фінансового стану [8, 9].

У контексті підсистеми зовнішніх запозичень, що є інструментарієм для підтримки підсистеми заходів

користані задля забезпечення поточної діяльності банку та його фінансового розвитку в цілому.

Аналіз своєї діяльності банк здійснює на основі даних щодо активів і зобов'язань, доходів і витрат, прибутків і видатків, грошових фондів і фінансових ресурсів тощо. Ці дані складають фінансову інформацію, що відображає фінансову діяльність банку. Система цієї фінансової інформації вивчається в процесі фінансового аналізу, планування і ухвалення рішень. Фінансові звіти містять лише ту інформацію, яка виражена в грошовому вимірі. Сумарність показників забезпечується завдяки спільній вартісній одиниці – грошам, що дозволяють підсумовувати і комбінувати отримувані відомості, відтворювати та аналізувати події, які відображають фінансові показники.

Однак не вся діяльність банку може характеризуватися та виражатися через грошові одиниці. Так, наприклад, асортимент банківських послуг, характеристика кадрів, якість менеджменту банку, маркетингові дослідження тощо є якісними показниками. Проте банк є специфічною структурою та у зв'язку та згідно зі ст. 60 – 62 Закону про банки і банківську діяльність [1] детальні дані про роботу банків відсутні – змістовна частина щодо діяльності банку представляє комерційну таємницю і призначена для внутрішнього використання. Так, банк спроможний використовувати різні методи та підходи до фінансового аналізу тільки своєї діяльності, тому як доступ відкритий як до кількісних його характеристик, так і до якісних. Але коли мова йде про порівняння своєї діяльності із банками-конкурентами, то на цьому етапі фінансового аналізу виникають певні

труднощі, тому що у розпорядженні можуть бути тільки публічні данні фінансової звітності банків України, що знаходяться у відкритому друку [10].

На основі цих публічних даних щодо фінансової діяльності банків і необхідно проводити аналіз надійності, визначати кредитний рейтинг та оцінювати фінансовий стан не тільки свого банку, але ж і інших учасників – банків-конкурентів. Значення фінансових показників діяльності банків і ґрунтовний їх аналіз за зазначеними напрямками можуть надати досить повну інформацію щодо діяльності конкретного банку, у тому числі й надати характеристику як фінансовому менеджменту банку, так і його менеджменту в цілому, оскільки високі рейтингові позиції надійності банку, високий його кредитний рейтинг та висока оцінка загального фінансового стану банку не може не відповідати раціональному (оптимальному в ідеальному випадку) менеджменту банку.

Фінансову модель розвитку банку у загальному вигляді автор дисертації пропонує описувати у такому вигляді:

$$\begin{array}{ccc}
 FM^{(0)}\{R_{\phi c}^{(0)} = f(R_{nad}^{(0)}, R_{kr}^{(0)}, \Pi_1^{(0)}, \Pi_2^{(0)}, \dots, \Pi_n^{(0)})\} & \Rightarrow & S^{(0)}(t_0) \\
 \downarrow & & \downarrow \ell^* \\
 FM^*\{R_{\phi c}^* = f(R_{nad}^*, R_{kr}^*, \Pi_1^*, \Pi_2^*, \dots, \Pi_n^*)\} & \Rightarrow & S^*(t_1)
 \end{array} \quad (3)$$

де $FM^{(0)}$ (від англ. «Financial Model») – фінансова модель банку в період часу при початковій множині значень фінансових показників поточної діяльності банку, що характеризує фінансовий стан банку; $R_{nad}^{(0)}$ – рейтингове число надійності банку, яке розраховано на базі початкової множини значень фінансових показників поточної діяльності банку, які характеризують його надійність;

$R_{kr}^{(0)}$ – рейтингове число кредитного рейтингу банку, яке розраховано на базі початкової множини значень фінансових показників поточної діяльності банку, які

характеризують його кредитний рейтинг; $R_{\phi c}^{(0)}$ – рейтингове число фінансового стану банку, яке розраховано на базі початкової множини значень фінансових показників поточної діяльності банку, які характеризують його фінансовий стан; FM^* – фінансова модель банку в період часу t_1 при раціональній (оптимальній) множині значень фінансових показників діяльності банку;

R_{nad}^* ; R_{kr}^* ; $R_{\phi c}^*$ – рейтингові числа, яке розраховані на базі раціональної (оптимальної) множини значень фінансових показників діяльності банку.

При чому головною особливістю запропонованого підходу до опису фінансової моделі розвитку банку є той факт, що при розрахунку, оцінці та аналізі рейтингових чисел загального фінансового стану банку $R_{\phi c}^{(0)}$ та $R_{\phi c}^*$ необхідно їх розуміти як залежні не тільки від фінансових показників діяльності банку, які характеризують його фінансовий стан, але також, як залежні від

рейтингових чисел $R_{nad}^{(0)}$ і R_{nad}^* та $R_{kr}^{(0)}$ і R_{kr}^* . У моделі (3) $\{\Pi_1^{(0)}, \Pi_2^{(0)}, \dots, \Pi_n^{(0)}\}$ та $\{\Pi_1^*, \Pi_2^*, \dots, \Pi_n^*\}$ – початкова та раціональна (оптимальна) множина значень фінансових показників діяльності банку, які характеризують його фінансовий стан $S^{(0)}(t_0)$ і $S^*(t_1)$ відповідно.

У свою чергу рейтингові числа загального фінансового стану банку $R_{\phi c}^{(0)}$ та $R_{\phi c}^*$ характеризують початковий стан банку $S^{(0)}(t_0)$ в момент часу t_0 і раціональний (оптимальний в ідеальному випадку) стан банку $S^*(t_1)$ в перспективний момент часу t_1 конкретними числовими значеннями цих рейтингових чисел:

$$\begin{array}{l}
 R_{\phi c}^{(0)} = f(R_{nad}^{(0)}, R_{kr}^{(0)}, \Pi_1^{(0)}, \Pi_2^{(0)}, \dots, \Pi_n^{(0)}) = S^{(0)}(t_0); \\
 R_{\phi c}^* = f(R_{nad}^*, R_{kr}^*, \Pi_1^*, \Pi_2^*, \dots, \Pi_n^*) = S^*(t_1).
 \end{array} \quad (4)$$

Іншими словами, фінансовий стан банку, у такому контексті, може бути оцінений не тільки відповідними фінансовими показниками діяльності банку (множина яких залежить від конкретно обраної методики визначення та оцінки фінансового стану при аналізі банківської діяльності), але є також функцією від рейтингових чисел надійності банку та його кредитного рейтингу.

Вважаємо, що така оцінка діяльності будь-якої системи через число (скаляр), чи вектор, чи матрицю є зручним і результативним інструментом, яким необхідно користуватись при здійсненні управління її розвитком.

Аналіз та оцінка діяльності конкретного банку у порівнянні із іншими банками-конкурентами має за мету виявити слабкі та/або сильні місця у фінансовій діяльності цього банку. Здійснюючи такий аналіз важливим фактом є те, що стан банку в загальному розумінні – будь-то надійність, кредитоспроможність, фінансовий стан тощо – оцінюється кількісно (у нашому випадку у вигляді скаляру – співвідношення (4)). При здійсненні науково обґрунтованої оптимізації фінансових показників діяльності банку це число стає раціональним (оптимальним). У цьому випадку банк повинний будувати управління своїм фінансовим розвитком відповідно до запропонованої моделі (3).

ВИСНОВКИ

Таким чином, розроблено та обґрунтовано концепцію управління фінансовим розвитком банку через систему рейтингування, прогнозування і зовнішніх запитань, яка передбачає проведення аналізу та оцінки діяльності конкретного банку у порівнянні з іншими банками-конкурентами та має за мету виявити слабкі та/або сильні місця у фінансовій діяльності цього банку. Здійснюючи такий аналіз, важливим фактом є те, що стан банку в загальному розумінні – будь-то надійність, кредитоспроможність, фінансовий стан тощо – оцінюється кількісно (у нашому випадку у вигляді скаляру – співвідношення (4)). При здійсненні науково обґрунтованої оптимізації фінансових показників діяльності банку це число стає оптимальним (раціональним). У цьому випадку банк повинен будувати управління своїм фінансовим

розвитком відповідно до запропонованої моделі (3), що дозволить йому покращити показники своєї фінансової діяльності.

На думку автора, для проведення аналізу, який пропонується здійснювати у рамках методології реалізації управління фінансовим розвитком банку, дієвим, адекватним і зручним підходом є використання апарату рейтингування банків. Тому результатом рейтингування є сприяння обґрунтуванню та розробці відповідного управлінського рішення. Методики визначення рейтингів банків створюють систему оцінки, яка робить зрозумілим механізм порівняння досліджуваних банків з набору конкретних фінансових показників, що характеризують діяльність цих банків. Результати застосування таких методик служать об'єктивною інформаційною базою для прийняття управлінських рішень, та сприяють ефективному управлінню фінансовим розвитком банку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121 – III (зі змінами та доповненнями) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua
2. **Лернер Ю. И.** Экономические инструменты производственной и предпринимательской деятельности в условиях неопределенности и рисков. Часть II. Том 7. Экономические инструменты эмиссии и обращения ценных бумаг. [Текст] / Ю. И. Лернер // Х. : Тимченко, 2008. – 544 с.
3. **Петрук І. Р.** Фінансова стратегія як передумова успішного функціонування та розвитку банку [Текст] / І. Р. Петрук, Т. В. Дивульська // Вісник Національного універси-

тету водного господарства та природокористування : 36. наук. праць: Серія «Економічні науки». – 2010. – Вип.1(49). – С. 154 – 161.

4. **Самородов Б. В.** Аналіз та визначення сутності управління фінансовим розвитком банку [Текст] / Б. В. Самородов // Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – Харків : ХІБС УБС НБУ. – 2012. – Вип. 1(12). – С. 66 – 75.

5. **Самородов Б. В.** Банковские кредитные рейтинги и их роль при внешнем заимствовании средств [Текст] / Б. В. Самородов // Анализ кризисных явлений в финансовом и реальном секторах экономики Украины и Республики Беларусь (2008 – 2011 гг.): сб. науч. ст. / Полесский гос. ун-т; под ред. К. К. Шебеко. – Пинск : ПолесГУ, 2011. – С. 116 – 119.

6. **Самородов Б. В.** Запозичення суб'єктами господарювання грошових коштів на зовнішніх ринках : монографія [Текст] / Ю. І. Лернер, Б. В. Самородов. – Харків : Вид-во «Підручник НТУ «ХП», 2012. – 156 с.

7. **Самородов Б. В.** Місце управління фінансовим розвитком банку в системі його фінансового менеджменту [Текст] / Б. В. Самородов // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2012. – № 2(14). – С. 198 – 203.

8. **Самородов Б.** Методологічні основи застосування теорії оптимізації у банківській справі [Текст] / Б. Самородов // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 7. – С. 58 – 61.

9. **Самородов Б.** Моніторинг підвищення рейтингу банку на основі оптимізації його фінансових показників [Текст] / Б. Самородов // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 10. – С. 36 – 39.

10. Структура активів, зобов'язань, власного капіталу, фінансових результатів діяльності банків України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

УДК 336.2

АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНКИ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ТКАЧЕНКО В. В.

УДК 336.2

Ткаченко В. В. Аналіз методик оцінки податкового навантаження підприємств

Розглянуто різні підходи до визначення податкового навантаження на мікрорівні та обрано найбільш оптимальний із запропонованих на сьогодні, який полягає у приведенні сукупності податків до доданої вартості.

Ключові слова: податкове навантаження, податки, додана вартість.

Табл.: 3. **Формул.:** 10. **Бібл.:** 6.

Ткаченко Володимир Валентинович – кандидат економічних наук, доцент, Національний університет державної податкової служби України (вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна)

E-mail: vvt81@mail.ru

УДК 336.2

Ткаченко В. В. Анализ методик оценки налоговой нагрузки предприятий

Рассмотрены разные подходы к определению налоговой нагрузки на микроуровне и избран наиболее оптимальный из предложенных на сегодня, который заключается в приведении совокупности налогов к добавленной стоимости.

Ключевые слова: налоговая нагрузка, налоги, добавленная стоимость.

Табл.: 3. **Формул.:** 10. **Библ.:** 6.

Ткаченко Владимир Валентинович – кандидат экономических наук, доцент, Национальный университет государственной налоговой службы Украины (ул. Карла Маркса, 31, г. Ирпень, Киевская обл., 08201, Украина)

E-mail: vvt81@mail.ru

UDC 336.2

Tkachenko V. V. Analysis of Methodologies of Estimation of the Tax Loading of Enterprises

The different methods of determination of the tax loading are considered on a microlevel and the most optimal is select from offered for today, that consists in bringing totality over of taxes to the value added.

Key words: tax loading, taxes, value added

Tabl.: 3. **Formulae:** 10. **Bibl.:** 6.

Tkachenko Vladimir V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, National University of State Tax Service of Ukraine (vul. Karla Marksa, 31, Irpin, Kyivska obl., 08201, Ukraine)

E-mail: vvt81@mail.ru